

ASPECTE GEOGRAFICE ȘI ECOLOGICE PRIVIND CĂSTĂNIȘUL DE LA BAIJA MARE

Gavril Ardelean, Oana Elena Roșca
Universitatea de Nord Baia Mare

Căstănișul de la Baia Mare a suscitat nenumărate dezbateri contradictorii mai ales privind aspectele referitoare la origine și ecologie.

● **Cadrul natural.** Căstănișul de la Baia Mare este situat în Depresiunea Baia Mare (Harta nr. 1), parte integrantă a Depresiunii Lăpușului, socotită de *Mihăilescu* (1932) o regiune subcarpatică internă. Zona este drenată, succesiv, de râurile Săsar și Lăpuș, împreună cu afluenții lor. Vegetația depresiunii este reprezentată de păduri de foioase (cvercinee, la altitudine fagul) pe versanții dealurilor și munților, și prin ecosisteme antropizate (fânețe, pășuni, livezi, culturi agricole) în restul zonei.

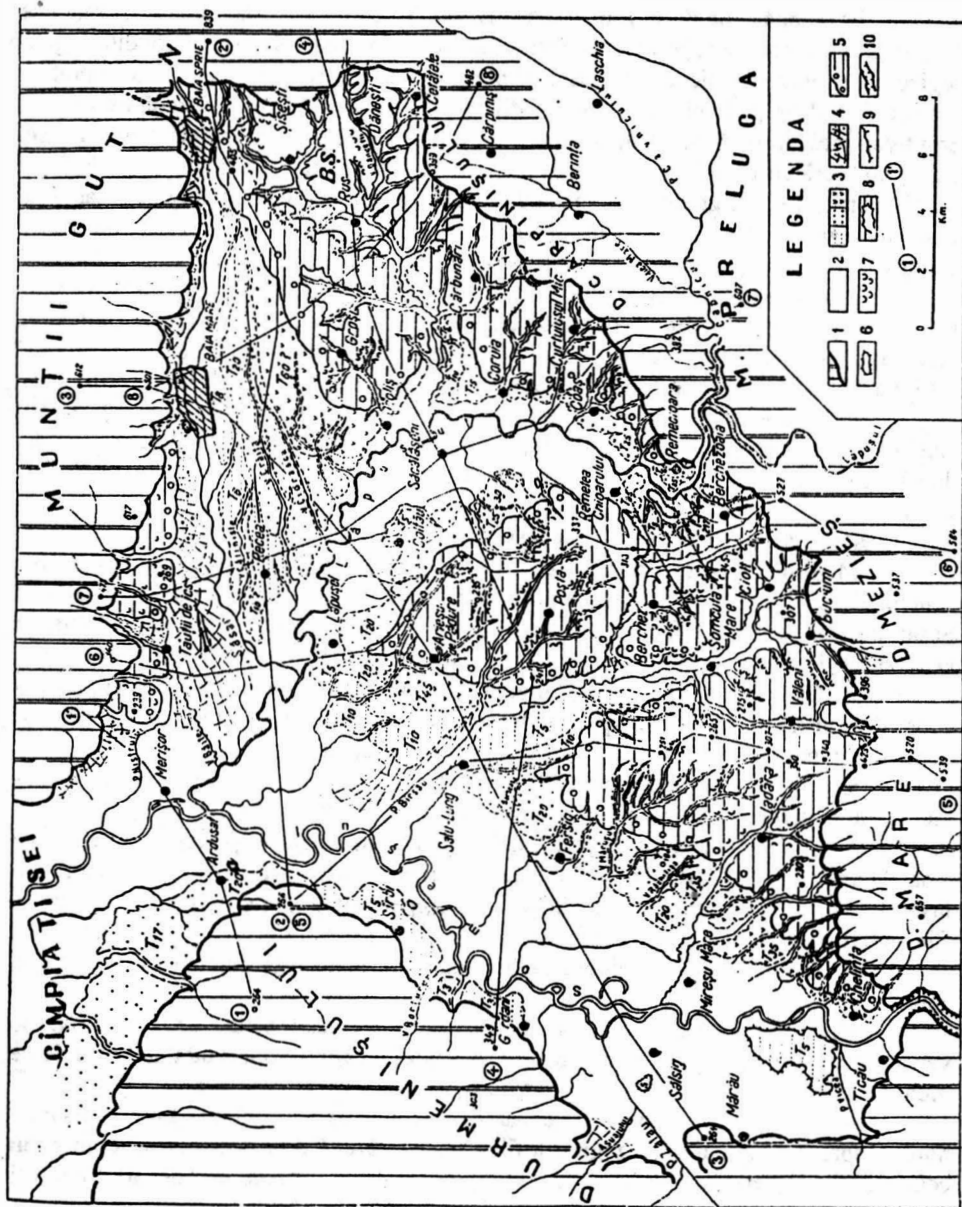
● **Istoricul cercetării zonei.** Geologia, pedologia și geografia Depresiunii Baia Mare a fost studiată de *Merușiu* (1936), *Cernescu și colab.* (1951), *Coteț* (1957), *Posea* (1957), *Mac și Budai* (1992).

Flora și vegetația împrejurimilor municipiului Baia Mare și a munților ce o ocrotesc a fost temeinic studiată de *Șerbănescu* (1955), *Moldovan și Moldovan* (1964), *Rațiu și Moldovan* (1974), precum și de *Mititelu și Dorca* (1987).

Lucrări referitoare la proveniența castanului comestibil de la Baia Mare au elaborat: *Popovici* (1934), *Cretzoiu* (1935), *Tufescu* (1936), *Morariu* (1942), *Givulescu și Giurcă* (1964, 1969), *Givulescu* (1997). Răspândirea castanului comestibil în zonă a fost amănunțit cercetată pe teren de *Tufescu* (1936), *Ardelean* (1965, 1967a, 1967b), *Bolea* (1975), *Roșca Oana* (1999). Referitor la situația fito-cenologică a căstănișului de la Baia Mare au elaborat lucrări de referință *Bolea* (1967), precum și *Mititelu și Dorca* (1979-1980). Lucrarea lui *Ceucă și Spârchez* (1960) este un studiu monografic de mare importanță pentru clarificarea temei. În sfârșit, alte lucrări despre biologia, ecologia și aspectele practice și economice ale căstănișului de la Baia Mare au publicat *Bordeanu și Gorđuza* (1955), *Bogdan* (1964), *Bolea* (1977), *Soreanu și Ștefănescu* (1980).

● **Cerințele ecologice a castanului bun în zona cercetată.** Ca specie submediteraneană, castanul bun (*Castanea sativa*) solicită o serie de cerințe ecologice pentru a avea o vegetare normală.

Pe bună dreptate, *Tufescu* (1936), analizând căstănișele din țara noastră și în special cel de la Baia Mare, constată cu uimire: "Dacă castanii din Oltenia și Banat apar în peisaj ca ceva exotic, lăsând să se întrevadă un crâmpel de regiune influențată de climat mediteranean, la Baia Mare, ei apar dintr-un început ca o adevărată ciudățenie, ca un adevărat capriciu al naturii". Și într-adevăr, condițiile favorabile culturii castanului din această regiune sunt acelea care determină un adevărat "capriciu al naturii" – creșterea castanului în condiții cvasinormale. Aceste condiții sunt determinate de dispunerea masivă a Munților Gutâi în partea de N și NE a depresiunii Baia Mare, peste care înălțimile saltă cu peste 1000 m creînd în valea Săsarului un microclimat blând, iarna lipsit de curenți reci de aer, cu precipitații bogate mai ales în perioada de vegetație și lipsite de vânturi sudice de intensitate mare.

Fig. 1 – Harta geomorfologică a depresiunii Baia Mare

1. limitele depresiunii; 2. lunci; 3. terase; 4. conuri de dejecție; 5. piemonturi colinare; 6. mar-tori de eroziune; 7. alunecări; 8. văi torențiale; 9. cueste; 10. defilee; 1-1'. direcția profilelor; B.Ș., bazinul de eroziune Șișești

Pe lângă condițiile climatice favorabile culturii castanului asigurate de dispoziția favorabilă a reliefului, Depresiunea Baia Mare îndeplinește și condițiile geologice și pedologice solicitate de castanul bun. Această depresiune dispune de suprafețe extinse de sol brun de pădure aflate în diferite grade de podzolire, dezvoltate pe roci eruptive. Încă *Kerner* în 1884 și apoi *Piccioli* în 1922 (în a sa "*Monografia del castagno*") arătau că solurile cele mai căutate de castan sunt cele formate pe lavă de bazalt, porfir, trahit și granit. Căstănișul de la Baia Mare este un exemplu viu că, adesea, castanul vegetează bine pe solurile formate pe rocile vulcanice din văi și mai ales de pe dealuri.

● **Răspândirea castanului bun la Baia Mare.** Pădurile de castani de la Baia Mare totalizează o suprafață de cca 450 ha (*Nădișan și colab.*, 1976) și sunt legiferate ca rezervație botanică din anul 1962 pe considerentul că reprezintă cea mai nordică stațiune de castan comestibil din emisfera boreală (*Mititelu și Dorca*, 1979-1980).

În general, căstănișul de la Baia Mare (*Ardelean*, 1965, 1967a, 1967b) se consideră ca fiind reprezentat prin castanii de pe valea Săsarului (căstănișul propriu zis), dar de-a lungul lucrării folosim denumirea într-un sens mult mai larg (Harta nr. 2).

CĂSTINIȘUL PROPRIU ZIS DE LA BAIAMARE

Majoritatea castanilor fac parte din domeniul forestier, iar un număr mai mic sunt întâlniți și prin grădinile sătenilor. Castanii sunt dispuși pe malul drept al văii Săsarului, dar cercetările făcute pe teren de noi au reliefat prezența lor și pe malul drept al acestei văi.

A. Castanii de pe partea stângă a văii Săsarului. Din punct de vedere fizico-geografic, castanii sunt dispuși pe interfluviul Săsar (ce are aspectul de culme lungă și domoală) în punctele numite: Nitra, Mireș și Dealul Ticulețul (Ungurași).

Geologic, zona prezintă elementele necesare castanului: argile și nisipuri panonice asupra cărora acționează eroziunea însoțită de numeroase alunecări de teren.

Vegetația actuală este reprezentată prin tufișuri de gorun și carpen care ascund cioatele unei vechi păduri nu de mult tăiate. Chiar pe această creastă apare discontinuu o fâșie de pădure. Versantul dinspre Săsar este acoperit de pășune, iar cel dinspre valea Cîa de livezi de pruni și nuci și în foarte mică măsură de vie.

În privința climei amintim numai regimul eolian care este foarte specific și anume:

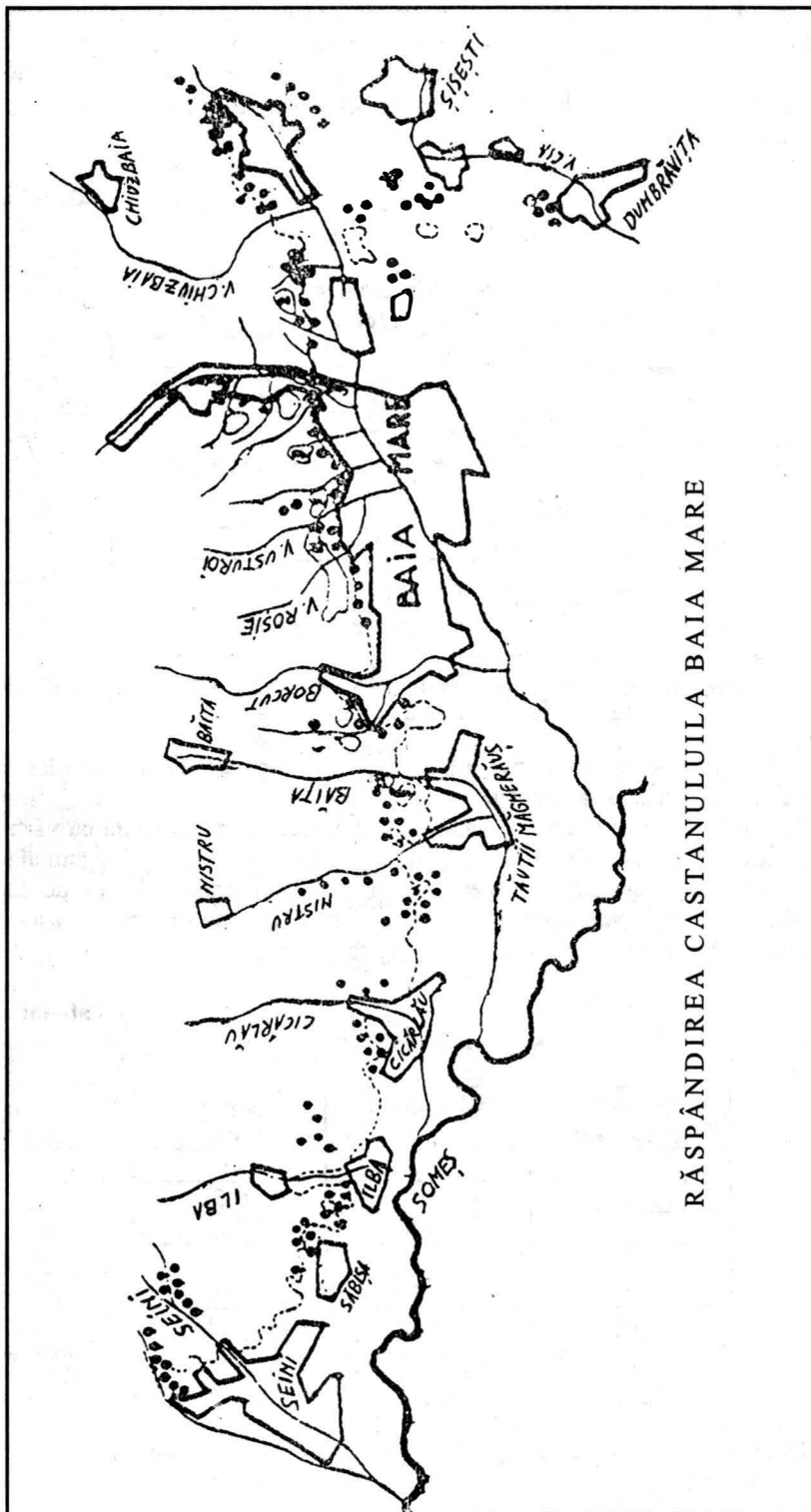
- partea din interfluviu, mai apropiată de Gutin este bătută de vânt numai pe versantul dinspre valea Via (sudic) pentru că vântul nu poate coborî atât de brusc de pe munți;

- partea din interfluviu mai depărtată de Gutin este bătută de vânt pe versantul nordic (spre Săsar) pentru că regiunea fiind mai depărtată de munți vânturile au putut coborî pe acest versant. Vântul se lovește apoi de creastă și trece mai departe fără a fi simțit pe versantul sudic.

Disponerea castanilor pe interfluviu depinde tocmai de regimul eolian. Astfel, castanii se află pe versantul nordic în apropiere de munți (la Baia Sprie) și pe versantul sudic în regiunile mai depărtate de munți. Ca o consecință a acestui fapt împărțim regiunea în două zone: Baia Sprie – satul Nou de Sus și Ungurași – Dumbrăvița.

1. Zona Baia Sprie – Satul Nou de Sus. Expoziția generală este nordică. Zona are două stațiuni: Nitra și Mireș.

Stațiunea Nitra, numită și "Nitra reformată", este așezată pe interfluviu pe o lungime de 0,5 km în dreptul gării din Baia Sprie. Interfluviul este mai coborât aici fiind străbătut de drumul Baia Sprie – Sișești.

RĂSPÂNDIREA CASTANULUI LA BAIA MARE

Stațiunea este formată din 28 de castani dispuși pe un singur rând, la depărtare unul de altul, între goruni. Rândul dispus în expoziție nord-vestică se află la 20-30 metri depărtare de drumul de creastă. Se mai găsesc doi castani bătrâni mai jos într-o livadă. Înălțimea castanilor este până la 22 metri iar diametrul maxim 1,5 metri, după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Castanii de la Nitra

Nr. de castani	Diametrul (cm)	Circumferința (cm)	Înălțimea (m)
2	0-5	-	-
1	5-10	-	-
3	10-20	-	-
1	20-30	-	-
8	30-40	-	-
1	40-50	-	-
3	70-80	-	-
1	80-90	-	-
5	90-100	-	-
1	131	416	22
1	133	420	22
1	153	480	24

Lăstărișul este bogat. Coroana este lăbărțată, iar castanii dau recolte mari. Castanele sunt foarte mari și se coc bine.

Stațiunea Mireș este reprezentată printr-o suprafață triunghiulară cu vârful pe Dealul Mireș și cu baza pe calea ferată (fig. nr. 1). Cele trei puncte ale triunghiului sunt: a) vârful Mireș; b) locul de întretăiere a căii ferate cu drumul Tăușii de Sus – Dumbrăvița, c) la 300 metri spre est de punctul b. Stațiunea are 36 de castani de înălțime, diametre și vârste diferite, așa cum arată tabelul nr. 2:

Tabelul nr. 2

Castanii de la Mireș

Numărul de castani	Diametrul (cm)	Înălțimea (m)
2	0-5	2-2,5
1	5-10	3,5
4	10-20	5-6
6	20-30	8-9
4	30-40	9-10
15	40-50	9-13
1	50-60	12
3	70-80	13-14

Din tabel rezultă că acești castani sunt mai tineri ca și cei de la Nitra, dominând formele cu diametrul de 25-45 cm. Exemplele bătrâne sunt foarte rare. Castanii aceștia

au o caracteristică pregnantă și anume că sunt foarte scunzi datorită faptului că înălțimea trunchiului este foarte mică (în mod obișnuit 0,50-0,75 m, peste 1,50 m n-am întâlnit). Chiar și această tulpină scundă reprezintă rezultatul concreșterii mai multor lăstări ce s-au dezvoltat pe cioatele unor castani mai vechi tăiați.

Castanii sunt dispuși în grupe de 7-15 exemplare în cadrul rândurilor de pomi din livadă. Acest fapt ne arată că ei inițial au fost plantați de către om. Din sămânța lor, transportată pe diferite căi, s-au dezvoltat exemplare izolate și pipernicite în număr redus spre vârful Dealului Mireș.

Ca o stațiune poate fi considerată și localitatea Satul Nou de Sus. Ea are 3 castani (cu diametrele 15,45 și 60 cm) aflați într-o livadă din estul localității. Mai spre vest de localitatea aceasta castanii lipsesc cu desăvârșire de pe partea dinspre Săsar a interfluviului Săsar.

2. Zona Ungurași – Dumbrăvița. Expoziția generală este sudică (pe versantul drept al Văii Cia). Aici se află două stațiuni: Ungurași și Dumbrăvița.

Stațiunea Ungurași. Are castani în mai multe puncte pe care le prezentăm de la E spre V:

- **Subpoienițe.** Locul este caracterizat prin numeroase alunecări de teren dispuse la aceeași altitudine deasupra cărora se întâlnesc 19 castani, în general tineri, grupați în buchete de 3-5 exemplare la altitudinea de 230-250 metri, așa cum rezultă din tabelul nr. 3:

Tabelul nr. 3

Castanii de la Ungurași – Subpoienițe

Numărul de castani	Diametrul (cm)
1	5-10
3	10-20
5	20-30
9	30-40
1	60-70

- **La Pădure.** Numele locului vine de la pădurea de gorun ce se întindea aici odinioară. Locul acesta este azi ocupat de tufișuri de goruni și carpeni. Dintre aceste tufișuri se ridică singurii copaci ai pădurii, castanii în număr de 33, cu diametre și înălțimi diferite, după cum arată tabelul nr. 4:

Tabelul nr. 4

Castanii de la Ungurași – La Pădure

Numărul de castani	Diametrul (cm)	Înălțimea (m)
5	10-20	11-13
6	20-30	13-15
11	30-40	15-16
8	40-50	17-19
1	50-60	20
1	60-70	25
1	120	24

Castanii sunt sănătoși, puțin lăstăriți, foarte înalți, având câte unul, numai trunchiul, de 12 metri înălțime, iar grosimea dominantă între 20-40 cm (în diametru). Deși rodesc mulțumitor, nu sunt valorificați de către proprietarii căreia le aparține.

- *Pe Coaste*. Locul acesta este despărțit de anteriorul doar de o livadă de nuci și pruni. Aici se întâlnesc 46 de castani pe o pantă de 25-30° în expoziție sud-vestică (numai 7 castani se află pe o altă expoziție). Situația lor este arătată în parte de tabelul nr. 5:

Tabelul nr. 5

Castanii de la Ungurași – Pe Coaste

Numărul de castani	Diametrul (cm)	Circumferința (cm)	Înălțimea (m)
21	10-20	-	8-10
8	20-30	-	9-12
6	30-40	-	10-15
1	40-50	-	14
1	50-60	-	17
1	60-70	-	16
1	70-80	-	16
1	80-90	-	17
1	141	440	21
1	151	480	20
1	156	490	22
1	165	520	24
1	176	554	19

Castanii sunt în general foarte bătrâni și scorburoși, de o înălțime mijlocie (unele exemplare pot trece însă și de 24 m) și cu un diametru mare, chiar peste un metru (5 exemplare). Coroana este lăbărțată și cu numeroase crengi uscate care fac ca producția de castane să fie foarte scăzută. Castanele sunt foarte mari. Castanii se găsesc prin livezi și vii.

- *Vârful Vii*. Castanii se află pe un picior de deal, ce coboară brusc în valea Tetiș, în vatra satului Ungurași. Ei sunt în număr de 52, răsfirați prin grădinile localnicilor. Caracterele lor sunt date, în parte, de tabelul nr. 6:

Tabelul nr. 6

Castanii de la Ungurași – Vârful Vii

Numărul de castani	Diametrul (cm)	Circumferința (cm)
10	0-10	-
6	10-20	-
10	20-30	-
10	30-40	-
7	40-50	-
4	50-60	-
1	75	-
1	141	440

Numărul de castani	Diametrul (cm)	Circumferința (cm)
1	146	460
1	160	510
1	165	520

Din tabel rezultă că: castanii sun bătrâni fără a ajunge vârsta celor de “pe coaste”, au diametre mari (până la 1,5 metri) și înălțimea corespunzătoare.

Rodul este bogat, format din castane mari. Castanii se află în jurul crestei fără a o atinge, excepție face numai “castanul cel bătrân” (diametrul 165 cm). Expozițiile sunt foarte diferite: nord-vest (3 castani), est (23 castani) și sud-est (22 castani).

La vest de acest loc castanii apar izolați, câte unul ici-colo, prin desișul de carpen și gorun.

Localnicii spun că, acest arbore a fost adus aici de turci.

Stațiunea Dumbrăvița. Este formată din câteva exemplare de castan dispuse prin pădurea de pe versantul sudic al interfluviului.

CÂTEVA CONCLUZII

- Castanii de pe interfluviul Săsar sunt în număr de peste 300, fiind grupați în stațiuni mici (25-80 exemplare).

- Au o vârstă înaintată.

- Se găsesc în subzona gorunetelor, iar altitudinal formează o fâșie discontinuă mai lată (100 m) în zona Baia Sprie, așezată imediat sub creastă, și mult mai îngustă (20-40 m) în zona Ungurași, așezată tot sub creastă.

- Căstănișul acesta trebuie considerat ca parte integrantă a căstănișului Baia Sprie – Tăuții Măgherauș, având la îndemână același complex de factori pedoclimatici, existând totuși unele deosebiri care au fost amintite pe parcurs.

- Pe viitor, interfluviul ar putea fi plantat cu castan, dar cultura lui este limitată de livezi.

Tot pentru viitor, ar trebui ca interfluviul să fie cercetat și mai departe spre Groși, unde probabil mai pot fi întâlniți castani necunoscuți deocamdată.

B. Castanii de pe partea dreaptă a văii Săsarului. Începând de la limita estică (Baia Sprie), castanii apar în mod natural sau naturalizat în următoarele stațiuni:

1. Căstănișul de la Baia Sprie. Este cuprins între Valea Tulbure (în nordul orașului Baia Sprie) și valea Chiuzbaia. Castanii sunt de diferite mărimi și vârste și apar sub formă de livezi, continuându-se pe tot versantul sudic al zonei de dealuri până la Valea Chiuzbaia. Ei apar și în pădure unde alcătuiesc arborete de amestec cu gorunul, teiul, carpenul, jugastrul etc.

2. Căstănișul de Chiuzbaia. Este format din castani izolați sau grupați, dispuși în gura văii, făcând legătura între căstănișul de la Baia Sprie și cel de la Tăuții de Sus. Unii din ei urmăresc firul văii până la satul Chiuzbaia unde se întâlnesc iarăși un număr însemnat de castani.

Aceste două căstănișe ocupă o suprafață de 5,2 hectare din domeniul forestier.

3. Căstănișul de la Tăuții de Sus. Este amplasat pe trei văi: valea Morii, valea Gârdana și valea Cerbului și are o suprafață de 10 hectare.

a) *Pe valea Morii* se întâlnesc aproximativ 1500 castani. Ei încep cu grădinile sătenilor unde se întâlnesc exemplarele cele mai frumoase, mari și bătrâne (peste 500 ani), circumferința peste 10 m și înălțimea până la 20 metri. Multe din ele au fost tăiate ca lemn de foc.

Castanii urcă și în pădurea de șleau, până la 550 m altit., formând arborete tinere, amestecate cu alte esențe.

b) *Pe valea Gârdana* situația este aceeași, numai că castanii urcă mai mult (până la 700 m altit.) și sunt proveniți din semință.

c) *Pe valea Cerbului* castanii apar pe ambii versanți între altitudinile de 300-470 metri, ca pâlcuri de 30-60 exemplare având vârsta de 300-350 ani.

4. Căstănișul de la Ferneziu apare pe ambii versanți ai văii Firiza pe o lungime de 2 km de la vărsarea în Săsar până la altitudinea de 500 metri, sub formă izolată (plantați) sau de arborete pure ori de amestec cu foioase, îndeplinind pe alocuri și rolul de protecție a solului. Căstănișul are o suprafață de 45 hectare.

Pe versantul stâng a văii sunt întâlniți diseminați pe microreliefuri sub formă de coveți începând de la gura văii până la cariera de piatră Firiza de Jos.

Tot pe acest versant se întâlnesc în cantonul Vidra – Ferneziu, formând o plantație de 2 hectare, pe o expoziție sud-vestică, de unde a fost extras făgetul și cărpinetul. Castanii au fost plantați în anul 1924-1925 și au diametrul de 15-35 cm și înălțimea până la 14 metri.

Pe versantul drept castanii se întâlnesc între 280 și 450 metri altitudine, formând mai multe stațiuni:

a) *În perimetrul de ameliorare Măgura din Firiza de Jos* castanii au fost plantați în anul 1949-1950, în amestec cu gorun, pe locul fostei pășuni comunale degradate.

b) *"Deasupra Măgurii Mari"*, aflată în dreptul uzinei "1 Mai", castanii apar diseminați într-un făget cu gorun la altit. de 460 metri, în expoziție estică. Numărul lor este mic și sunt tineri.

c) *"Deasupra Lacului Bodi"* se află castani bătrâni de peste 100 ani diseminați într-un arboret bătrân de fag situat la altit. de 450-500 metri.

d) *Lângă Lacul Bodi* la depărtare de 40-80 metri, în expoziție sudică, într-un cărpinet pur, s-au găsit 5 castani cu diametrul terier de 25-40 cm, multe cioate și lăstari mai tineri.

e) *Pe drumul Cherendeelor*, de la Lacul Bodi spre uzina "1 Mai" până la poiana Dumbrava, într-un șleau de deal, se găsesc diseminați castani izolați sau grupați câte 10-20 exemplare, printre goruni, fagi și carpeni. Au diametrul de 30-60 cm.

f) *Lângă Poiana Dumbrava*, castanii ocupă o suprafață de 22 hectare, acoperită în proporție de 70 % cu *Vaccinium*, *Pteris*, *anquilina*, *Robus sp.*, *Festuca pseudovina*, mușchi etc. Panta are o înclinare de 3-5°, iar altitudinea este de 340-370 metri. Arboretul este de amestec cu gorunul (0,8 C.s., 0,2 G). Diametrul este de 30-60 cm iar înălțimea de 10-14 metri. Castanii au suferit de pe urma unui incendiu iscat în anul 1947.

g) *Spre Ferneziu*, la 280-360 metri altitudine, în expoziție estică se află un arboret pur cu trunchiuri groase (100-135 cm în diametru) și înalte (15-25 metri).

- Mai jos de punctul anterior la altitudinea de 280 metri, castanii formează un amestec cu gorunul. Castanii apar în număr mare, izolați și în grădinile sătenilor.

5. Căstănișul din apropierea orașului Baia Mare

Este căstănișul cel mai extins (pe 7 km lungime), cel mai mare (270 hectare) și cel mai important. Stațiunile sunt:

a) *Pe Valea Vicleană* castanii apar pe ambii versanți, pe o suprafață de 20-36 hectare, până la altitudinea 450 metri. Mai bine reprezentat este pe versantul drept, între 320-443 metri altit. în arborete pure de 100 ani sau amestecate cu gorun, fag și carpen și mai slab reprezentat apare pe versantul stâng între 260-423 metri, într-un arboret de 35 ani cu gorun.

b) *Pe Valea Amadea* (pe 12,05 hectare) castani de 45 ani formează un arboret pur pe versantul drept până la 500 m altit. și un arboret de amestec cu gorunul și carpenul pe versantul stâng, între 300-474 m altitudine.

c) *Pe Dealul Crucii spre Poiana Florilor*, la altit. de 260-512 metri, se găsesc exemplare foarte frumoase de castani pe o suprafață de 45 hectare. Castanii, înalți de 15-22 metri și cu diametre de 70-110 cm, sunt dispuși în buchete de 2-5 exemplare.

d) *Valea Sf. Ion*, deși neînsemnată, adăpostește un căștăniș puternic format din mai multe stațiuni.

Pe versantul drept al văii castanii se găsesc la altit. de 225 metri în expoziție vestică și sud-vestică prin grădinile așezate în apropierea pădurii.

Tot pe acest versant la altitudinea de 270-320 metri, pe o suprafață de 0,5 hectare, se află un arboret pur de castani proveniți din lăstari crescuți pe cioate. Ei au înălțimea de 8-12 m și diametrul de 8-32 cm.

Mai sus de aceștia, la 300-360 m altit., se află un alt arboret pur de castan în vârstă de 140 ani, pe o suprafață de 8,77 ha, în care gorunul și carpenul apar foarte rar, diseminat.

Pe versantul stâng se găsește un căștăniș pur de 45 de ani pe o suprafață de 0,77 hectare la altit. 320 metri.

Mai sus de aceste stațiuni, castanii apar diseminați, în arborete de gorun sau gorun și fag, pe o suprafață de 115,23 hectare pe ambii versanți.

Castani de 150-250 ani cu diametrul de 150 cm și înălțimea de până la 20 metri se păsesc la altitudinea de 453 metri pe o suprafață de 1,41 hectare în Poiana Pârlogi.

În grădina Goldenberg se găsesc 250 castani bătrâni (diametrul 22-150 cm, înălțimea până la 20 metri și vârsta de 250 ani) cu coronament foarte mare, ajungând cu crengile la pământ. Dispoziția lor în rânduri dovedește că ei au fost plantați.

e) *Pe valea Usturoi*, căștănișul este dezvoltat pe ambii versanți ai văii dar inegal, luând o dezvoltare mai mare pe versantul drept prin grădini, pe lângă parcul orașului până la liziera pădurii și în spatele Băilor Usturoi.

Căștănișul din spatele Băilor Usturoi ocupă o suprafață de 80 hectare la 350 m altitudine. Castanul de aici reprezintă 20-40 % din totalul arboretelor formând două etaje: unul inferior cu castani de 10-23 cm diametru proveniți din lăstari și altul inferior cu castani de 70-120 cm proveniți din semințe.

De la altitudinea de 420 m la 460 m castanul intră în alcătuirea subarboretelor (la Piatra Virgină).

Tot pe această vale, pe linia funicularului, s-au plantat, în expoziție sudică, 6,5 hectare de castani în anul 1925.

La locul de pe vale numit Câmpul Coțofeni (300-500 metri altit.) se găsesc 20 de hectare cu castani, lângă care, prin extragerea gorunului, s-a executat o plantație de 3 hectare în anul 1949.

Castanii apar în număr mare și pe Valea Lungă, mai ales pe versantul drept. În anul 1952 în fundul acestei văi s-a executat o plantație de castani pe 25 hectare în părți alterne cu gorunul.

Pe versantul stâng al Văii Usturoi numărul de arborete de castani scade foarte mult (sub 30 %), ocupând o suprafață de 43,84 hectare la altitudinea de 240-492 metri. Arboretele sunt tinere și cu o consistență de peste 0,7.

Pe același versant și la aceeași altitudine se găsește o suprafață de 32,70 hectare cu castani bătrâni de 130 ani cu consistență neuniformă și scăzută (sub 0,7).

f) *Căștănișul de pe Murgău din Valea Roșie*. Este cel mai frumos și mai valoros arboret de castan din jurul Băii mari. El se întinde pe ambii versanți ai Văii Roșii.

Pe versantul stâng căstănișul ocupă 13,65 hectare pe Dealul Murgăul Mic, la altitudinea de 290-460 metri. Arboretul se compune din 0,6 castan și 0,4 gorun diseminați cu carpen, tei și mesteacăn. La castan se disting două elemente de arboret: unul de 130 ani (diametrul = 42 cm și înălțimea = 22 metri) provenit din semință și altul de 50 ani (diametrul = 50 cm, înălțimea = 16 m) provenit din lăstar.

Pe versantul drept a văii, căstănișul se dezvoltă pe Dealul Murgăul Mare, într-o expoziție sudică, pe o suprafață de 37,35 hectare, între 300-500 metri altitudine. Castanii au consistența de 0,6 și sunt localizați mai ales pe microreliefuri adăpostite de vânturi. Arboretul este la fel plurien: unii castani provin din semință și au vârsta de 150 ani, iar alții provin din lăstari și au vârsta de 90 ani.

În jurul acestei stațiuni, castanii se găsesc de la marginea pădurii dinspre oraș până aproape de creastă (560-584 m) pe o suprafață de 167,53 hectare, în amestec intim cu gorunul și fagul.

g) *Pe Valea Borcutului.* Pe versantul stâng castanii apar într-un arboret de gorun începând de la pârăul Borzas până la 500 metri altitudine.

Tot pe versantul acesta se găsesc la 8 km de Săsar, mai sus de Uzina Electrică, acolo unde Valea Borcutului începe să se numească Valea Bartoșa, ultimii castani de pe această vale (5 exemplare)

Pe versantul drept castanii se întâlnesc vis-à-vis de izvorul de apă minerală (260 metri altit.) pe cca 20 hectare diseminați în pădurea de gorun.

Cu cât altitudinea crește, procentul castanului în subarboret crește și el (20-30 %). Datorită subarboretului precum și a pășunatului condițiile de viață a castanului sunt vitregite, fapt care poate fi observat și prin lichenii care se găsesc pe trunchiurile lor.

Tot pe acest versant în Masivul Tigher pe o suprafață de un hectar se află la altitudinea de 330-350 metri un arboret pur într-o covată în expoziție sud-estică. Arboretul este plurien (se întâlnesc castani de 150 ani și de 80 ani).

Pe firul văii Borcutului s-au înființat pe un teren aluvionar două pepiniere (1 Mai și Valea Borcutului) care alimentează cu puieți de plantat ocoalele silvice din jur.

În total, în jurul orașului Baia Mare s-au inventariat 20.000 de castani din care 8631 cu diametrul între 18 și 180 cm. Pentru a avea cifra mai precisă de castani mai trebuie să adăugăm castanii din plantațiile noi.

În trecut numărul castanilor a fost însă mult mai mare, dar prin defrișarea pădurilor cu castani numărul a scăzut mult. Acest fapt este arătat și de harta pădurilor rezervate orașului Baia Mare din anul 1992.

6. Căstănișul de la Tăuții Măgherauș. Castanii aflați în general în expoziție sudică ocupă o suprafață de 40 hectare din care 10 hectare compact. Stațiunile sunt:

a) *Pe Valea Băița.* Pe versantul stâng castanii cresc în expoziție V, SV și NV până la altit. de 430 metri, făcând legătura cu castanii de la Tigher.

Pe versantul drept castanii apar prin grădinile din marginea satului având ca limită estică Valea Băiței, iar ca limită nordică pârăul Csucs și Valea Băiței. Primii castani apar în grădina Staroi (165 metri altit.) pe 2 hectare, formând un arboret pur și bătrân (diametrul între 30-100 cm, înălțimea până la 18 metri) de consistență 0,4-0,5 care are proveniența în lăstar.

b) *Pe valea Nistrului.* Există peste 600 de castani bătrâni cu diametrul până la 150 cm și înălțimea 18 m proveniți din lăstari. Ei se regenerează pe cale naturală deasupra satului Tăuții Măgherauș în bazinul râului Samoș, afluent pe stânga a văii Nistrului, a cărui obârșie ajunge până la Csucshegy făcând legătura cu castanii de pe Valea Băiței. Castanii urcă pe versantul stâng al pârăului până la 330 metri, iar pe versantul drept

până la 300 m, dând aspectul de livadă cu pomi fructiferi, cu consistența de 0,4-0,5. Solul este acoperit de o pătură ierbacee formată din *Calluna vulgaris*, *Vaccinium dicranum* etc.

Alte stațiuni de castani de la marginea zonei cercetate

1. Căstănișul Cicârlău – Ville Apei

A fost deseori amintit în literatură, fără a se efectua cercetări speciale asupra lui. Pentru acest motiv vom face o descriere mai amănunțită a stațiunilor.

a) *Castanii de la Cicârlău*. Apar izolat, rar grupați în buchete mici, dispuși în special în zona de întrepătrundere a domeniului forestier cu cel agricol.

Până în prezent s-au plantat o serie de castani (plantația de pe Dealul Gruhăt, de 3,5 hectare), dar în viitor se prevede extinderea castanului pe suprafețe mult mai mari (în Valea Negruții, lângă cimitir, pe Valea Cicârlăuți pe 3 hectare, pe Chezurește 8 hectare). Locurile cu castani sunt:

- *Valea Talos*. Castanii se află în gura văii pe ambii versanți luând o dezvoltare mai mare pe versantul stâng care aparține comunei Tăuții de Jos. Diametrul lor este de 20-40 cm iar numărul lor de peste 50.

- *Între Valea Talos și Valea Negruții*. Castanii se află în următoarele locuri: la Corondanu – peste 20 castani, pe locul numit dealul Porodic în expoziție sudică, se găsesc 25 de castani diseminați în pădurea de gorun; pe dealul Țiclăul Mic se găsesc 5 castani bătrâni (cu diametrul de 40-50 cm) în expoziție sudică și alții în număr foarte mic diseminați prin pădure; pe Dealul Țiclăul Mare se găsesc 5 castani grupați, cu diametrul de 20-40 cm, în pădurea de gorun, într-o expoziție sudică.

- *Pe Valea Negruții*, apar în următoarele locuri: mai sus de ultima casă de pe vale, aproape la izvorul văii se întâlnesc 12 castani cu diametrul de 30-40 centimetri și câteva buturugi, precum și puieți plantați de curând, în vechea vatră a satului numită “satul Pustiu” se găsesc diseminați prin pădurea de gorun câțiva castani.

- *Între Valea Negruții și Valea Mare* castanii se întâlnesc în Poiana Mistrenilor” (3 castani cu diametrul între 80-100 cm și înălțimea de 12-14 metri) și Poiana lui Kardoș (2 exemplare cu diametrul de 90-100 cm și înălțimea 15-17 metri).

- *Pe Valea Mare* castanii se întâlnesc pe ambii versanți.

Pe versantul stâng se găsesc numai castani tineri plantați de acum 8-10 ani. Așa pot fi amintiți castanii de la Poiana Valonă (de deasupra primei cariere de piatră de pe vale numită Urnitura), plantați pe 0,5 hectare acum 7 ani, alături de gorun și nuc.

Pe versantul drept numărul castanilor este foarte redus. Cei mai importanți sunt cei trei castani (diametrul de 70, 40, 50 cm) de la “Ograda lui Stel” aflată pe Dealul Piciorul Morii.

- *Pe Vâlceaui lui Mandy*. Pârâul lui Mandy este afluent de prim ordin (pe stânga) a Cicârlăuțului și de ordinul II (pe partea dreaptă) a Văii Mari, care pe partea stângă are Dealul Căliman, iar pe partea dreaptă Dealul Piscuiatu, care se unesc deasupra izvorului pârâului. Pe Dealul Căliman se află în expoziție vestică 13 castani bătrâni izolați sau grupați câte 2-3. Pe acest deal s-au executat acum 2-3 ani plantații.

Pe Dealul Piscuiatul aproape sub vârf se află doi castani bătrâni scorburoși.

- *Pe Dealul Pietriș* se întâlnesc 6 castani bătrâni (diametrul între 40-60 cm) în via lui Stempel și alții tineri diseminați prin pădurea de gorun.

b) *Castanii de la Ilba*. Sunt în număr foarte mic. Aici s-au făcut o serie de plantații și se prevăde plantarea și a altor terenuri degradate (pe Pasul Pietrișului, 5 hectare, în pădurea Mișkolcz, 0,20 hectare, în Satul Pustiu 1,15 hectare). Castanii sunt întâlniți în mai multe locuri.

- *Pe Ciubotani* ei au fost plantați pe rând, de acum 6 ani până în prezent, în fiecare an într-o pădure rară de gorun.

- *Pe "Satul Pustiu"* se găsesc mai mulți castani plantați.

- *În Pădurea Mișkolcz*, care se află așezată în partea de sud-vest a Dealului Cozii pe versantul drept a văii Handalului, apar două arborete tinere de castan în expoziție estică, provenite din lăstari dezvoltati pe cioate.

În general, castanii au diametrul de 3,15 cm și înălțimea de 3-4 metri. Exemplele bătrâne sunt puține (am găsi 3 exemplare cu diametrele 70, 125 și 60 cm). Cele două arborete de castan sunt amestecate cu gorun și sunt despărțite unul de altul de o veche carieră de piatră.

Inițial, acești castani au fost plantați în vie, iar ulterior via a fost înlăturată, castanii fiind năpădiți de pădurea din jur.

Se spune că castanii bătrâni au fost tăiați fiindcă s-au uscat în urma descojirii de coaje, care a fost folosită la fabricarea substanțelor tanante în străinătate.

Unele exemplare au și început să fructifice.

- *Pe pâraul Cohului* castanii au fost plantați deasupra pepinierii silvice care a dat puietul necesar pentru împăduriri.

c) *Castanii de la Săbișa*. Sunt foarte puține exemplare și în general pipernicite. În total, pe toate văile și dealurile aparținătoare satului Săbișa n-am întâlnit mai mult de 15 castani izolați. Locul este nepotrivit culturii castanului.

d) *Castanii de la Seini*. Numărul lor este mai mare ca în satele amintite înainte. Ei se găsesc fie izolați fie grupați în arborete destul de mari. Până în prezent suprafața plantată cu castan este de 16 ha iar în viitor se vor planta încă 40 de ha (pe valea Hotarului) deasupra carierei de piatră și pe Zugău).

Stațiunile de castan sunt:

- *Valea Hotarului*. Castanii se găsesc numai pe versantul stâng al văii, unde am depistat 9 exemplare bătrâne, foarte apropiate de firul văii, la 0,5 km depărtare de gura văii (cu diametrul peste 70 cm). Castanii aceștia nu rodesc în fiecare an. În hotarul satului Săbișa, pe această vale se găsește o plantație de castani, nuci și coacăz într-o poiană cu suprafață de un hectar. Castanii au înălțimea de un metru.

Pe versantul stâng a văii din cauza curenților reci de aer, ce pătrund, orice încercare de plantare a castanilor a dat greș.

- *Pe Barnici și Dealul Soarelui* am depistat, doi respectiv trei exemplare de 20-30 cm.

Pe Barnici la "Râțul lui Meze?" s-a executat o plantație de 0,5 hectare.

- *Pe valea Seinel* se găsesc la fel câteva exemplare diseminate în pădurea de gorun de pe versantul stâng.

- *Pe valea "Între văi"* (Kisbătak) se află cel mai mare câstăniș întâlnit de la Valea Nistrului spre nord-vest. Castanii sunt dispuși numai pe versantul stâng al văii, foarte aproape de creasta dealului, într-o expoziție estică, fie izolați fie formând buchete de 7-30 castani.

În total, stațiunea are 76 de castani, între care domină formele cu diametrul între 30-50 cm. Exemplele bătrâne sunt destul de numeroase (9 au diametrul peste 90 cm până la 130 cm). Castanii așezați din gura văii și până la ultimele case se găsesc în livezile de meri Ionathan de aici. Plantațiile lipsesc complet, dar într-un viitor se vor executa.

În jurul fostului castel a lui Mandy au existat 6 castani în expoziție sudică cu diametrul cuprins între 50-110 cm care au fost tăiați în urmă cu vreo 30 ani.

- *Pe Valea Zugăului* castanii sunt la fel de numeroși (42 de bucăți). Situația este asemănătoare cu cea a căstănișului de pe Kișpătak.

e) *Castanii de la Viile Apei* se găsesc câteva exemplare, prin vie și livezi (în posesiunea Tarța și Szekely). Numărul buturugilor este destul de însemnat.

2. Căstănișul de la Ardușat. Căstănișul se află în bazinul Someșului, înainte de intrarea acestuia în Câmpia Sătmăruului, la poarta Culmei Codrului în comuna Ardușat.

Căstănișul este dispus în pădurea Corboiu, la 120-250 metri altitudine, în expoziție estică, amestecat cu gorun, carpen, jugastru, ulmi, tei pucios, arțar tătareș, având în subarboret păducel, cireș, alun, carpen, sânger și castan.

Solul este acoperit parțial cu vegetație ierboasă: *Viola sp.*, *Hipericum*, *Ranunculus sp.*, *Mycelis muralis* etc.

Castanii au fost plantați acum 100 de ani în număr de 1200. Astăzi se mai păstrează 118 exemplare care cresc în condiții optime, având diametrul între 50-150 cm și înălțimea 15-18 metri. Castanii rodesc aproape în fiecare an.

3. Castanii de la Șomcuta Mare sunt cultivați, formând arborete pure. În total, există 16 hectare plantate, din care 5 hectare în domeniul forestier, iar 5,30 hectare în livadă iar restul aparține particularilor.

4. Castanii de la Satulung. Sunt dispuși în domeniul forestier ocupând 11 ha de castan pur. Într-o mică măsură ei se găsesc și în domeniul agricol. Castanii au până la 150-200 ani vechime.

5. Castanii de la Berchez și Berchezoaia. Sunt destul de înaintați în vârstă și formează arborete pure. Ei se găsesc pe Dealul Berchezului, ocupând o suprafață de 12 hectare în amestec cu alte esențe lemnoase.

● **Aspecte cenologice privind căstănișul de la Baia Mare.** Studiul fitocenologic a lui *Mitițelu și Dorca* (1979-1980) relatează 190 de specii constituente din pădurile de castan de la Baia Mare, pe care le redă într-un tabel sinoptic (preluat de noi în tabelul nr. 7).

Din acest tabel autorii concluzionează că "79,2 % sunt plante silvice cu areal nordic (circumpolare + eurasiatice + europene + central europene), iar un procent consistent, de 15,2 %, reprezintă specii sudice (submediteraneene și mediteran-pontice); numai 3 % sunt specii sud-estice (pontice + balcano-dacice + carpatine); restul de 2,6 % sunt adventive sau cosmopolite", situație pe care o redăm și în diagramă (Fig. nr. 1).

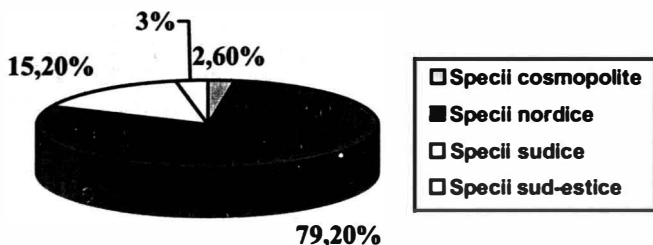

Fig. nr. 1 – Diagramă privind ponderea speciilor de plante după originea geografică

Castaneo-Quercetum I. Horvat 38 em. Wraber 54
 Al. *Castaneo-Quercion* Soó 62
 Ord. *Quercetalia robori-petraeae* Jakucs 67
 Cls. *Quercetea robori-petraeae* Br.-Bl. et Tx. 43

Altitudinea în m	400	500	350	400	400	400	400	500	350	500	400	350	
Expoziția	SV	SE	SV	SV	SV	SV	NE	NE	NE	SV	SE	SV	
Înclinarea în grade	40	20	10	30	10	10	15	15	10	20	10	10	
Consistența	6	6	6	6	6	6	8	8	7	9	8	6	
Facies	nudum	festucosum ovinae	brachypodium silvatica	deschampsiosum flexuosae	pteridiosum aquilini	cytiosum nigricantis	aliosum ursini	festucosum drymeiae	festucosum heterophyllae	aposeridosum foetidae	vincosum minoris	calluosum vulgaris	
	Compoziție floristică, A+D												
	Numărul relevului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Stratul arborecent

<i>Castanea sativa</i>	2	2	4	2	4	3	2	2	4	3	2	3
<i>Quercus petraea</i>	3	3	+	3	+	1	1	1	1	1	1	1
<i>Acer campestre</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+
<i>Acer pseudoplatanus</i>	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Betula pendula</i>	-	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	+
<i>Carpinus betulus</i>	-	-	+	-	+	1	2	1	+	1	1	+
<i>Cerasus avium</i>	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-
<i>Fagus silvatica</i>	-	-	+	-	+	-	+	1	-	-	1	-
<i>Populus tremula</i>	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Quercus dalechampii</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Quercus robur</i>	-	-	1	-	1	+	-	-	-	-	-	1
<i>Sorbus aucuparia</i>	+	+	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-
<i>Sorbus torminalis</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
<i>Tilia cordata</i>	-	-	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+
<i>Tilia platyphyllos</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-

Stratul arbustiv

<i>Cornus sanguinea</i>	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+
<i>Corylus avellana</i>	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Crataegus monogyna</i>	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
<i>Euonymus europaea</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Ligustrum vulgare</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Malus silvestris</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Pirus piraster</i>	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-	+
<i>Rhamnus frangula</i>	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+
<i>Rosa canina</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Salix caprea</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-

Numărul releveului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Viburnum opulus</i>	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	+
Stratul subarbutiv												
<i>Clematis vitalba</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Daphne mezereum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Hedera helix</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Rubus hirtus</i>	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+
<i>Rubus idaeus</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Solanum dulcamara</i>	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Vitis silvestris</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
Stratul ierbaceu												
CASTANEO-QUERCION												
<i>Aposeris foetida</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	4	+	+
<i>Colluna vulgaris</i>	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	3
<i>Carex montana</i>	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+
<i>Cytisus nigricans</i>	-	+	+	+	+	3	+	+	+	+	+	+
<i>Deschmopsis flexuosa</i>	+	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Festuca heterophylla</i>	-	-	+	-	+	+	-	-	3	+	-	+
<i>Genista tinctoria</i>	+	+	+	+	+	1	-	-	-	+	-	+
<i>Hieracium umbellatum</i>	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-
<i>Melampyrum nemorosum</i>	+	-	-	-	+	+	+	-	-	+	-	+
<i>Potentilla erecta</i>	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Pteridium aquilinum</i>	1	-	+	1	4	+	-	-	1	+	-	+
<i>Vaccinium myrtillus</i>	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
QUERCETALIA + QUERCETEA ROBORI-PETRAEAE												
<i>Agrostis tenuis</i>	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	-	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+
<i>Athyrium filix-femina</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-
<i>Campanula rotundifolia</i>	-	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+
<i>Carex silvatica</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-
<i>Carlina intermedia</i>	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Cirsium erisithales</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-
<i>Cytisus hirsutus</i>	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Digitalis grandiflora</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Dryopteris filix-mas</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-
<i>Festuca drymeia</i>	-	+	+	-	+	+	+	5	-	-	1	+
<i>Festuca ovina</i>	-	3	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Galium silvaticum</i>	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hieracium iachenalii</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Hieracium murorum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Hieracium sabaudum</i>	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	-	-
<i>Hypericum maculatum</i>	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
<i>Lathyrus niger</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-
<i>Lathyrus silvester</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Numărul releveului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Leucobryum glaucum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Luzula luzuloides</i>	-	+	+	-	1	+	+	+	+	+	+	+
<i>Lysimachia punctata</i>	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+
<i>Majanthemum bifolium</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Molinia coerulosa</i>	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Peucedanum oreoselinum</i>	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	+
<i>Polytrichum attenuatum</i>	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Ranunculus polyanthemus</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Sedum maximum</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Selinum carvifolia</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
<i>Senecio fuchsii</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-
<i>Serratula tinctoria</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-
<i>Sieglingia decumbens</i>	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Veronica officinalis</i>	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Vicia cassubica</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Viola riviniana</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Viola silvestris</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Viscaria vulgaris</i>	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
CARPINO-FAGETEA + FAGETALIA												
<i>Actaea spicata</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Aegopodium podagraria</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Allium ursinum</i>	-	-	-	-	-	-	3	+	-	+	-	-
<i>Anemone nemorosa</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Angelica silvestris</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Arabis turrata</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Arctium nemorosum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Aruncus vulgaris</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-
<i>Asarum europaeum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Asperula odorata</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
<i>Astrogalus glycyphyllus</i>	-	+	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+
<i>Brachypodium silvaticum</i>	-	-	3	-	+	-	-	-	+	+	-	+
<i>Bromus ramosus</i>	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Calamintha vulgaris</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Campanula persicifolia</i>	-	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+
<i>Campanula rapunculus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Campanula rapunculoides</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-
<i>Campanula trachelium</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-
<i>Carex brizoides</i>	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Carex pilosa</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-

Numărul releveului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Cephalanthera longifolia</i>	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-
<i>Ciracaea lutetiana</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Crocus heuffelianus</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Cruciata glabra</i>	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Cynanchum vincetoxicum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
<i>Dactylis polygama</i>	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	-
<i>Dentaria bulbifera</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Dentaria glandulosa</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-
<i>Doronicum austriacum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
<i>Epilobium montanum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Euphorbia amygdaloides</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+
<i>Fagopyrum dumetorum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+
<i>Festuca gigantea</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-
<i>Fragaria vesca</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+
<i>Galium schultesii</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Gentiana asclepiadea</i>	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Geranium phaeum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-
<i>Geranium robertianum</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Geum urbanum</i>	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
<i>Glecoma hirsuta</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Heraclium sphondylium</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Impatiens noli-tangere</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-
<i>Lamium galæobdolon</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Lapsana communis</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	-	-	+	+
<i>Lathyrus vernus</i>	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-
<i>Loranthus europaeus</i>	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+
<i>Melampyrum bihariense</i>	-	-	+	-	+	-	+	-	+	+	-	+
<i>Melica nutans</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Melitis melissophyllum</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
<i>Mercurialis perennis</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
<i>Milium effusum</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Moehringia trinervia</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Mycelis muralis</i>	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-
<i>Oxalis acetosella</i>	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Petasites albus</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-
<i>Poa nemoralis</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Polygonatum odoratum</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Pulmonaria montana</i>	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-
<i>Ranunculus cassubicus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-

Numărul releveului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Salvia glutinosa</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+
<i>Sanicula europaea</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-
<i>Scilla bifolia</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-
<i>Scrophularia nodosa</i>	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+
<i>Stachys silvatica</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-
<i>Stellaria holostea</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
<i>Symphytum cordatum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Symphytum tuberosum</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
<i>Telekia speciosa</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
<i>Torilis rubella</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
<i>Trifolium medium</i>	-	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-
<i>Vicia sepium</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-
<i>Vinca minor</i>	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	3	+
<i>Viola alba</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-
<i>Viola elatior</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
QUERCETEA PUBESCENTI-PETRAEAE												
<i>Agrimonia eupatoria</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aethusa cynapium</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Betonica officinalis</i>	-	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	-
<i>Coronilla varia</i>	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	-	-
<i>Dianthus armeria</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Geranium sanguineum</i>	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Origanum vulgare</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Prunella vulgaris</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Silene vulgaris</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-
<i>Verbascum nigrum</i>	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Viola hirta</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-
ALIAE												
<i>Achillea millefolium</i>	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+
<i>Briza media</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Calamagrostis epigeios</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
<i>Centaurium umbellatum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Chelidonium majus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Daucus carota</i>	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Dianthus carthusianorum</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Dorychnium herbaceum</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Eupatoorium cannabinum</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Euphorbia platyphyllos</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Galeopsis ladanum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-

Numărul releveului	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Galium moollugoo</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-
<i>Gnaphalium silvaticum</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Gypsophila muralis</i>	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Holcus lanatus</i>	-	+	-	+	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Hypochoeris radicata</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
<i>Lysimachia nummularia</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
<i>Melandrium album</i>	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
<i>Nardus stricta</i>	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pimpinella saxifraga</i>	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-
<i>Polygala comosa</i>	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
<i>Stenactis annua</i>	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+

Localizarea releveurilor:

1. Ferneziu, pe valea Firiza
2. Tăuți de Sus
3. Frumușeua, pe valea Borcutului
4. Ferneziu, pe valea Vicleana
5. Tăuți-Măgherăuși, pe valea Pilage
6. Frumușeua, pe valea Borcutului
7. Valea Usturoiului
8. Valea Usturoiului
9. Dealul Florilor
10. Valea Roșie
11. Valea Usturoiului
12. Tăuți-Măgherăuși, pe valea Băița

În Depresiunea Baia Mare se mai află pe lângă castanul comestibil (*Castanea sativa*) mai multe alte specii submediteraneane, ca *Moenchia mantica*, *Hypericum humifestum*, *Inula conyza*, *Ventenata dubia*, *Rosa gallica* etc (Mititelu și Dorca, 1979-1980). În legătură cu prezența acestora, autorii sunt de părere că "Prezența speciilor mediteraneene sugerează, probabil, persistența, pauperizată de glaciațiile pleistocene, a unei flore termofile relictare decât imigrarea lor postglaciară din sud (peste lacurile cuaternare din Câmpia Română și Panonică și peste catenele Balcanilor și Carpaților)".

Pădurile de castan de la Baia Mare se află în etajul gorunului și aparțin circumscripției floristice Oaș-Țibleș, parte a provinciei central-europene est-carpatică, pentru care sunt caracteristice speciile (Mititelu și Dorca, 1978-80) *Castanea sativa*, *Crocus banaticus*, *Narcissus angustifolius*, *Succisella inflexa*, *Hypericum humifusum*, *Ligusticum mutellinoides*, *Laserpitium krapfii*, *Achillea lingulata* și îndeosebi asociația *Castaneo-Quercetum* Horvat 38 emed. Wraber 54 care cuprinde mai multe faciesuri descrise de Soó (1964) și Bolea (1975) și anume: 1. *Festucosum ovinae*; 2. *Brachypodium silvaticae*; 3. *Deschampsiosum flexuosae*; 4. *Pteridiosum aquilini*; 5. *Cytisium nigricantis*; 6. *Alliosum ursine*; 7. *Festucosum drymeiae*; 8. *Festucosum heterophyllae*; 9. *Aposeridosum foetidae*; 10. *Vincosum minoris*; *Callunosum vulgaris*.

Arborii de castani comestibili sunt situate pe șleau de deal la 350-500 m altitudine, de preferință pe versanți cu expoziție însoțită și cu pante între 30-40°. Sunt însoțiți de esențe codominante, reprezentate prin gorun, carpen și stejar și de specii însoțitoare, ca jugastru, platin, scorus, tei, mesteacăn, sorb și cireș. Arborii ajung la înălțimea 9-25

m la vârsta de cca 80 ani și la 30-35 m la vârsta de 130 ani (Bolea, 1975) când au diametrul de 65 cm. Arboretele au proveniență mixtă: din regenerare prin sămânță (Călinescu, 1943; Ceuca și Spârchez, 1960; Chiriță, 1943) sau din cioate (Ceuca și Spârchez, 1960).

Stratul arbustiv este slab reprezentat (apar diseminați păducelul, alunul, sânge-rul, crușinul și călinul) ca și subarbuștii (mai frecvenți sunt *Rubus hirtus*, *Vaccinium myrtillus*, *Calluna vulgaris*, *Cystisus nigricans* și semiparazitul *Loranthus europaeus*) iar lianele sunt sporadice (curpen și vița sălbatică), în schimb stratul ierbaceu are un grad mare de acoperire, de înțelenire, așa cum s-a arătat în tabelul numărul 7. Pe lângă speciile dominante, prezentate în acest tabel, mai apar în mod frecvent unele specii acidofile: *Genista tinctoria*, *Calamagrostis arundinacea*, *Agrostis tenuis*, *Luzula luzuloides*, *Lysimachia punctata*. Se mai întâlnesc în căstănișuri specii rare ca: *Crocus banaticus*, *Carex pilulifera*, *Laserpitium prutenicum*, *Carlina intermedia*, *Selium carvifolia*.

Se poate vorbi, deci de o biocenoză specifică a Căstănișului de la Baia Mare.

● **Concluzii.** 1. Depresiunea Baia Mare oferă condiții climatice favorabile pentru vegetarea normală a castanului comestibil.

2. Castanul comestibil este prezent în Depresiunea Baia Mare în păduri compacte numai în câteva situsuri, dar mai ales în pâlcuri de pădure sau arbori izolați spre marginea depresiunii.

3. Căstănișul de la Baia Mare are o componentă fitocenotică specifică, reprezentată prin Asociația *Castaneo-Quercetum*, cu mai multe faciesuri, dominând speciile silvatiche nordice.

4. Pentru protejarea Căstănișului de la Baia Mare se impun măsuri mai ferme de ocrotire a acestei rezervații naturale.

5. Dat fiind condițiile bune oferite de Depresiunea Baia Mare pentru creșterea castanului comestibil, cultura lui ar trebui extinsă în zonă în scop economic.

BIBLIOGRAFIE

- Ardelean G., (1965) – *Studiul fizico și economico geografic asupra căstănișului de la Baia Mare*, Lucrare de diplomă, Cluj-Napoca
- Ardelean G., (1967a) – *Răspândirea castanului bun în vestul Depresiunii Baia Mare*, Rev. Păd., 6
- Ardelean G., (1967b) – *Contribuții la studiul căstănișului de la Baia Mare*, Comunic. Geogr. V, 1967
- Bogdan A., (1964) – *Căstănișul de la Baia Mare și valorificarea lui economică*, Studia Univ., Cluj, geogr., 2
- Bolea V., (1975) – *Contribuții la studiul tipologic al căstănișurilor de pe piemonturile colinare ale Băii Mari*, Rev. Păd., 1
- Bolea V., (1977) – *Problema ocrotirii castanului comestibil în ecosistemele forestiere*, Ocrotirea naturii maramureșene, Cluj Napoca
- Bordeianu T. și Gordoza D., (1955) – *Cultura castanului comestibil*, București
- Călinescu R., (1943) – *Asupra originii geografice a castanului bun*, Natura, 1
- Cernescu N. și colab., (1951) – *Condițiile naturale și solurile Depresiunii Baia Mare*, Cercetări pedologice, București
- Ceuca G., Spârchez Z., (1960) – *Castanul bun*, Stud. Cercet. I.C.E.F., XX

- Chirița G.**, (1943) – *Contribuții la cunoașterea stațiunilor și exigențelor staționale ale castanului bun în România*, Anal. I.C.E.F., I
- Coteț P.**, (1957) – *Depresiunea Baia Mare*, în *Probleme de geografie*, vol. V
- Cretzoiu P.**, (1935) – *Câteva date referitoare la distribuția și proveniența castanului bun în nordul Peninsulei Balcanice*, Rev. st. Adamachi
- Givulescu R.**, (1997) – *Istoria pădurilor fosile din terțiarul transilvan*, Editura Carpatica
- Givulescu R., Giurca V.**, (1969) – *Flora pliocenă de la Chiuzbaia*, Memoriile Inst. Geol., IX
- Mac I., Budai C.**, (1992) – *Munții Oaș-Gutâi-Țibleș*, Ed. Abeona
- Mihăilescu** (1932) – *Marile regiuni morfologice ale României*, în *Bul. Soc. Rom. Geogr.*, L
- Mititelu D., Dorca M.**, (1979) – *Cercetări fitocenologice în rezervația de castani de la Baia Mare*, Studii și Comunicări Muz. Bacău
- Moldovan I., Moldovan C.**, (1964) – *Câteva itinerarii de excursii botanice în Maramureș*, Natura, Ser. Biol., București, 3
- Morariu I.**, (1942) – *Problema castanului bun în România*, Rev. șt. Adamachi
- Nadișan și colab.**, (1976) – *Momente ale naturii din Maramureș*, București
- Popovici R.**, (1934) – *Pădurile paleo- și neolitice din nordul României*, București
- Posea Gr.**, (1957) – *Raionarea geomorfologică a bazinului Lăpuș cu privire specială asupra zonei depresionale*, Cluj
- Rațiu O., Moldovan I.**, (1974) – *Considerații cenologice asupra vegetației muntelui Igniș*, Contrib. Bot., Cluj Napoca
- Rosca Oana**, (1999) – *Structura populației de castan comestibil din Rezervația "Arboretul de castan de la Baia Mare"*, Lucrare de Disertație, Cluj Napoca
- Soó R.**, (1964) – *A magyar flóra és vegetáció*, I, Budapest
- Soreanu I., Ștefănescu Gr.**, (1980) – *Cercetări privind biometria însușirilor morfologice și compoziția chimică a fructelor unor taxoni infraspecifici de Castanea sativa Mill. de la Baia Mare*, Marmăția V-VI, Seria Șt. Nat., Baia Mare, 138-142
- Stănescu V., Sofletea N., Popescu O.**, (1997) – *Flora forestieră și lemnoasă a României*, Editura Ceres
- Șerbănescu I.**, (1959) – *Cercetări asupra vegetației din depresiunea Băii Mari*, Dare de seamă ale Comitetului Geologic, București, XLII
- Tufescu I.**, (1936) – *Castanii de la Baia Mare*, Bul. Soc. Rom. Geogr. LV

*Geographical and Ecological Aspects Concerning the
Chestnut Forest in Baia Mare
(Summary)*

The study approaches the Baia Mare chestnut forest under the geographic and ecologic aspect, focussing on the good conditions provided by the Baia Mare depression in as far as the environment, the climate and the soil are concerned.

The text provides a thorough analysis of the spreading of the sweet chestnut in the Baia Mare depression, and the limits of certain areas which are study resorts and biocenotic.

The phytocenologic structure of the Baia Mare chestnut forest is described at the end of the study, as well as The "Castaneo - Quercetum" Association.